

“Demography is destiny”

Marc De Vos
Directeur
Itinera Institute

Deze gevleugelde spreuk van Auguste Comte is moeilijk te onderdrukken bij de nieuwe bevolkingsvooruitzichten voor 2007-2060, die door het Planbureau en de FOD werden bekendgemaakt. Demografische voorspellingen zijn een stuk loterij. Zij strekken zich immers uit over decennia van verondersteld toekomstig menselijk gedrag. Maar de trends zijn duidelijk en worden door de studie nogmaals in de verf gezet.

De structurele tendensen van de Belgische demografie zetten zich door. Ondanks een lichte opflakking blijft de nataliteit ruim onder de 2,1 kinderen per vrouw, die gemiddeld noodzakelijk zijn om een bevolking constant te houden. België sterft uit, als we immigratie even buiten beschouwing laten. De levensverwachting blijft wel toenemen. Vlaanderen wordt het sterkst getroffen door de vergrijzende babyboomers. Tussen nu en 2020 verliest Vlaanderen 140.000 potentiële arbeidskrachten

(groep 20-60 jaar), terwijl het aantal 65-plussers er met meer dan 200.000 toeneemt.

De huidige, conjuncturele schaarste op de Vlaamse arbeidsmarkt dreigt dus structureel te worden. De oorlog om talent wordt een totale oorlog. Het rollenspel in werving en selectie zal kantelen. Werkgevers gaan zichzelf verkopen aan sollicitanten, in plaats van omgekeerd. Ondernemingen en sectoren worden concurrenten in de jacht op schaars talent. De sectoren met de grootste toekomstige behoeften zijn daarbij niet meteen het meest kampklaar en staan voor quasi-existentiële uitdagingen. Denk maar aan de zorgsector, die de tsunami van babyboomers zal moeten opvangen. Of aan de overheid, waar de komende jaren bijna 40 percent van de ambtenaren met pensioen gaan.

De daling van het aantal jongeren parallel met de stijging van het aantal ouderen, moet ons doen inzien dat de grijsgedraaide plaat van langer werken niet zal volstaan om de combinatie van

vergrijzing en ontgroening op te vangen. We staan voor een crisis van de beroepsbevolking. Daarvoor zal een mobilisatie nodig zijn: meer mensen op de arbeidsmarkt (meer activiteit), meer mobiliteit (geografisch en anders), meer mensen aan het werk (minder werkloosheid), meer werken (meer arbeidsduur en minder deeltijdwerk), langer werken (geen vervroegd pensioen en hogere pensioenleeftijd), kortere studietijden (arbeidsmarktgericht onderwijs), langere loopbanen (leeftijdsbewust personeelsbeleid), enzovoort.

De endogene druk op de ketel kan maar op één manier exogeen worden verlicht: via arbeidsimmigratie. Dat brengt ons bij het politieke debat over georganiseerde economische migratie, dat tussen de koortsstuipe rond BHV opduikt. Net als BHV zelf, heeft dit debat iets surrealistisch. De antagonisten vergeten dat België vandaag al het toneel is van grote selectieve economische immigratie, van de kant van de Europese migranten die hun land van bestemming kiezen. De protagonisten miskennen de vraag of België internationaal wel voldoende aantrekkelijk is als bestemmingsland voor selectieve immigratie. Vandaag

verliezen we namelijk, samen met de hele EU15, de strijd om talent van de klassieke Angelsaksische immigratielanden.

Selectieve economische migratie kan een win-win-win zijn. Voor de migrant zelf en voor het land van bestemming is mogelijke winst evident. Maar ook het land van herkomst kan profiteren, onder meer via geldovermakingen, terugkeermigratie of positieve diaspora-effecten. Eén element blijft in het migratiediscours echter onderbelicht: de tijd. Economische migratie is een korte termijn oplossing met lange termijn gevolgen.

Vooreerst is het niet zeker of de gewenste economische migratie wel zal blijven. Nieuwe migranten zijn per definitie mobiel en er is veel circulatie. Sinds de uitbreiding van de EU in 2004 kreeg het Verenigd Koninkrijk maar liefst één miljoen immigranten uit nieuwe lidstaten over de vloer. Maar vandaag zijn de helft daarvan alweer vertrokken.

Blijvende migratie heeft dan weer blijvende maatschappelijke gevolgen.

Gezinsbeleid en integratiebeleid zijn daarom noodzakelijk, willen we de fouten van het verleden niet herhalen. En

“
Selectieve
economische
migratie kan een
win-win-win zijn
maar is een korte
termijn oplossing
met lange termijne
gevolgen.”

“Demography is destiny”

oh ja: ook de migranten worden oud en zullen uiteindelijk de steun van onze welvaartsstaat nodig hebben.

Eén zaak is wel duidelijk: we mogen niet opnieuw vervallen in de logica die ons dertig jaar geleden het brugpensioen heeft opgeleverd. Er is geen vaste hoeveelheid arbeid die tussen werkwilligen moet worden opgesplitst. Er moet niet gekozen worden tussen immigranten en werklozen. Wel integendeel, selectieve immigratie kan de economie helpen en zo meer werk

opleveren dat geschikt is voor de eigen werklozen. Maar laat daarmee niet gezegd zijn dat arbeidsimmigratie een tovermiddel is dat de vergrijzing kan doen vergeten.

De conclusie is duidelijk: we moeten niet smalend of cynisch doen over de aanslepende institutionele crisis. Als we de institutionele impasse niet doorbreken dan dreigt straks sociaaleconomisch de noodtoestand.

Marc De Vos

Directeur Itinera Institute

Verschenen als
Column
In De Tijd
van woensdag
14 mei 2008

Het Itinera Institute is een onafhankelijke denktank en doetank die, boven partijgrenzen, regionale verschillen en belangengroepen heen, wegen wil aanreiken voor beleidshervormingen met het oog op duurzame economische groei en sociale bescherming in België en zijn regio's.

Itinera Institute VZW-ASBL

Boulevard Leopold II Laan 184d - B-1080 Brussel - Bruxelles

T +32 2 412 02 62 - F +32 2 412 02 69

info@itinerainstitute.org www.itinerainstitute.org

L'itinera Institute est un think-tank et do-tank indépendant qui, au-dessus et au-delà des partis politiques, des différences régionales et des groupes d'intérêt, veut identifier les chemins de réformes qui garantissent une croissance économique et une protection sociale durables en Belgique et dans ses régions.

Verantwoordelijke uitgever - Editeur responsable: Marc De Vos, Directeur